

Stávkový projev doc. PhDr. Jarmily Bednařikové, CSc.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

byla jsem požádána, abych v zastoupení předsedkyně naší základní odborové organizace pověděla několik slov.

Shromáždili jsme se tu, abychom podpořili stanoviska a požadavky, vyslovené v materiálech ČKR, Rady VŠ, našeho fakultního senátu a VŠ odborů, ale také všechny své kolegy, stávkující v dalších městech, zejména na nám. Jana Palacha v Praze.

Ačkoli jsme se shromáždili na dvoře, nejde o žádné dvorské spiknutí. Ne, jde tu o mnohem víc. O budoucnost vědy a vzdělání v naší republice. Hnutí Vědu neškrtat tvrdí, že pokud bude současná politika financování vědy ze strany vlády pokračovat, do několika roků zanikne Česká akademie věd.

Vážná situace. A u nás? Ke křivce poklesu financování VŠ, jak ji najdeme např. v materiálech ČKR, je ještě třeba připočítat opačný trend vývoje cen energií, a inflaci. Nebude se pak tento graf už trochu hrozivě podobat pádu? Uvedené instituce nás jistě plně podpoří, protože naše výhrady k financování VŠ jsou i jejich výhradami; jen jako představitelé odborů musíme důrazněji upozornit na to, jaké dopady má podfinancování VŠ na naše kolegy v aktivním věku, kterým musí být kráceny úvazky – a další snižování úvazků přitom hrozí. Jak moc se rozvírají příslovečné nůžky mezi požadavky na kvalitu a množství práce a jejich finančním ohodnocením. Jaký dopad má existenční nejistota na mladé kolegy s rodinami i na ty v předdůchodovém věku.

Nechceme samozřejmě, jak z toho panují určité obavy, aby MŠ přímo rozhodovalo o přidělování prostředků zaslaných univerzitám na jednotlivé fakulty a zmenšilo tak autonomii univerzit. Jde spíše o to, aby zvýšilo objem toho, co na univerzitách rozdělovat lze.

Mohli bychom se snad také obávat, že vláda v rozpočtu sice zvýší podporu některých univerzitních nebo technických oborů, sníží však v důsledku toho dotace na rozvoj humanitních věd. Nemyslím ale, že by se to mělo stát zrovna za současného ministra školství nebo i ministra kultury. Degradace humanitních věd na cosi okrajového a málo potřebného by mohla vyvolat další otázky: A k čemu hudba, balet, opera, divadlo, výtvarné umění nebo fotbal? Jíst se to nedá, nebudeme se do toho, nenasadíme si to na hlavu jako klobouk.

V rámci snahy o uspokojování požadavků konzumní společnosti se totiž opravdu poněkud zapomíná na rozvoj lidských vlastností člověka a vnitřních kvalit jeho života. Na rozvíjení empatie, sociální inteligence, pochopení toho, jaké mají být úkoly státu a jeho vztah k občanům, k čemu má sloužit právo a zákony, jak je třeba v informačním chaosu pohlížet na příznaky určitého vývoje.

Ještě si pamatuju, jak jsme se tady scházeli v listopadu 1989. Bez povolení shora a mnozí i bez jistoty, jak to dopadne. S vírou v demokracii a ve správnost tohoto zřízení. Ale může demokracie opravdu správně fungovat bez vzdělaných lidí, nebo alespoň lidí naučených samostatně přemýšlet – a to také o společnosti a procesech jejího vývoje?

Nejde jen o zvýšení platů, jak se to možná někde bude prezentovat, ale taky o to, abychom nemuseli vyhlašovat plynovo-elektrické prázdniny, mrznout v posluchárnách a pracovnách; o pochopení toho, že všestranný rozvoj člověka je nutný, že bez ekologického myšlení nebo sociální empatie, bez aspoň nějaké filozofie práva se řítíme do katastrof, že dostatek materiálních statků – nebo naopak možnost

jejich odebrání – může z člověka učinit loutku, která se dobře vodí na drátkách, ale statky vzdělání a myšlení se odebrat nedají a možnost svobody myšlení (ovšem v rámci určité vzdělanosti a životní moudrosti, protože jinak rovněž vzniká pohroma) je to, co jsme kdysi nejenom chtěli, ale i oprávněně předpokládali. Na filozofických fakultách učíme učit, učíme myslet v kategoriích vědy o člověku, jeho vývoji, prastaré, ale v podstatě neměnné etice, o všem, co nepodporuje jakýkoli útisk lidí.

Nemyslím tedy, že bychom jako představitelé bádání a vzdělávání v oblasti humanitních věd právě v dnešní světové situaci měli očekávat boj o svou existenci, ale naopak její plné uznání.

Pamatuji si taky postulát práva na VŠ vzdělání pro každého, kdo je hodlá a dokáže dosáhnout– jenže s takovým postulátem jsou spojeny určité státní náklady. Seznali jsme tedy, že by měl opět být opět zaveden numerus clausus? Officina humanitatis by neměla mít zavřené dveře. Jako historičce mi pořád nějak příčinně souzní: nevzdělaná společnost a její neomezené ovládní z centra, vzdělaná společnost (jako např. v klasických Athénách) a demokracie.

Nevím, jak moc nás posunuje na cestě k svobodnému a po všech stránkách rozvinutému lidství permanentní ťukání do mobilu, pokud možno za 20 tisíc už v MŠ, protože to je naše vizitka; četba Cicérona ale k tomuto cíli vede zcela určitě, stejně tak jako např. výuka hudební vědy, historie, dějin umění, správných pedagogických metod nebo jazyků, které nás spojují se světem a učí mu porozumět, a to i výuka řečí méně světových, protože problémy a nepokoje se vyskytují i v oblastech, kde se hovoří těmito „místními“ jazyky.

Rozvoj vzdělání a humanity by měl přinejmenším držet krok s rozvojem konzumní, přetechnizované společnosti. Studium humanitních věd přitom nevychová jen odborníky, vědce a učitele, ale i rodiče, samostatně myslícího a podle určitého lidstvem už vyzkoušené stupnice hodnot rozhodujícího občana, je jistou zárukou takové výchovy dětí, která nepovede k dalšímu posilování egoismu a neúcty k člověku.

Žádáme tedy vládu ČR, aby v souladu se svými předvolebními sliby co nejvíc podpořila rozvoj vědy a vzdělávání v naší zemi a nezapomínala přitom na VŠ a nemateriální hodnoty lidského života. I odbory jsou schopny a ochotny pochopit, co nelze, ale především plédují za to, aby se primárně přemýšlelo o tom, jak VŠ podpořit lze. Rozpočet MŠ činí úctyhodných čtvrt bilionu korun. Vzdělávání na základní a střední úrovni tedy nepochybně svou podporu našlo. Ale co ti, kteří vzdělávají vzdělavatele?

Dovolte, abych vám opravdu srdečně poděkovala za to, že jste tady, hájíte zájmy svých oborů, jejich budoucnost a jejich důstojné postavení ve společnosti.

A pokud se v něčem mýlím, což je možné – vyslovila jsem to, co pokládám za správné.

Nyní bych chtěla poprosit účastníky, aby se, pokud jim v tom nic nebrání, zapsali do prezenčních archů, které jsou k dispozici u budovy B 2. Ale nejvíce vyzývám všechny, kteří chtějí a mají co říct, k „simulační výuce“ jakéhosi Hyde Parku. Výsledek poté zveřejníme na sociálních sítích. Dámy a pánové prosím, mikrofon je váš.

Stávkový projev prof. PhDr. Josefa Kroba, CSc.

Neměl jsem v úmysl pronášet žádné řeči, ale byl jsem vyvolaný. Tak jsem jenom vyjevil své bezprostřední pocity. Nebylo nás na nádvoří FF mnoho. Ale i kdyby nás tam bylo dvakrát či třikrát více, kdo by si toho všimnul?

Kdyby stávkovali řidiči MHD, spousta lidí by to velmi rychle zaznamenala a někteří by se pak možná zajímali, co se to vlastně děje. A vedení dopravního podniku by pravděpodobně muselo reagovat. Ale kdo a jak se dozví, že stávkují učitelé FF? K čemu vlastně taková stávka slouží? Ano, jistě, samotní účastníci věděli, proč tam přišli – chtěli dát najevo svou nespokojenost s tím, jak se vyvíjí situace ve financování vysokých škol a symbolicky podpořit ty, kteří stávkovali jinde hlasitěji a ve větším počtu. Ale znovu. Dostane se tato zpráva na místa, kterým je určena? Získá podporu i dalších více či méně zainteresovaných lidí? Pokud by zůstalo jen u shromáždění na dvoře, skončí celá akce s uklizením transparentů. Tím ovšem nechci říct, že je takové shromáždění zbytečné. Je užitečné dát najevo svou nespokojenost a potkat se při tom s ostatními. Ale aby to mělo požadovaný efekt, je třeba vyjít ze dvora FF do ulic. A když to nejde doslovně, tak alespoň obrazně, ale možná že o to účinněji. Je třeba obsadit veřejný prostor, který stále více ovládají absolventi vysoké školy života, jejíž financování je nejasné, je třeba být slyšen a viděn ve veřejném prostoru, neustále seznamovat veřejnost s výsledky našich oborů, které nebývají tak očividné, jako je tomu u řidičů MHD, poukazovat na rizika v případě podceňování vzdělávání. Je třeba neustále všechny kolem sebe seznamovat s tím, jaké by to mělo pro společnost důsledky, kdyby se kvalitní vzdělání stalo pouhým koníčkem několika málo jedinců.